

ב"ה

י"ט כסלו

בגרמניה בשנות השואה היו אגודות של 'צער בעלי חיים'

"פדה בשלום נפשי" - דרשו חכמינו ז"ל^[1]: "אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הציבור, מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם", ומזה מובן, שבענין זה צריכה להיות עבודת כל אחד ואחת מישראל בנוגע לעצמו, כדלקמן.

"העוסק בתורה":

ידוע ביאור כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר נשיא דורנו^[2] בדיוק הלשון "עוסק בתורה", ולא "לומד תורה" וכיוצא בזה - שלימוד התורה צריך להיות מתוך מסירה ונתינה והתקשרות כמו שזהו ה"עסק" שלו.

בנוגע ל"עסק" - מצינו שתי תכונות עיקריות: (א) אדם שיש לו "עסק" - אינו ממתין בביתו עד שיבוא מישהו להתעניין ולשאול אם יש בידו סחורה מסוימת. ורק אז יתעורר משנתו ויצא מביתו, וילך לבית המסחר להראות לו את הסחורה... בצורה כזו לא מנהלים "עסק": אדרבה - הסדר הוא שבעל-העסק מתרוצץ לחפש קונים, ועושה את כל התלוי בו ליפות ולהטיב את סחורתו, ואינו מתעייף להסביר פעם ועוד פעם את מעלת וטיב הסחורה, עד שיפעל אצל הקונה לקנות את סחורתו.

(ב) אדם שיש לו "עסק" - אינו מסתכל על ה"שעון": פקיד או משרת בעסק של אחר - בראותו שעברו מספר השעות שחייב לעבוד בעסק, ממחר לסיים את עבודתו, וחוזר לביתו, "תחת גפנו ותחת תאנתו"^[3], ושוב לא מעניין אותו כלל מה שקורה בעסק. אמנם, בעל העסק, זה שהעסק שלו - אינו מסתכל על השעון... לא איכפת לו (ואדרבה - הוא היה מעוניין בכך) שגם לאחר השעות שבהם פתוח העסק על פי החוק, ימשיכו לנהור קונים לקנות את סחורתו.

ויתירה מזה: גם לאחרי שחוזר לביתו, בעת אכילתו ושתייתו כו' - ממשיך להרהר בעניני העסק, ולא עוד, אלא אפילו בעת שינתו חולם על עניני העסק, שהרי "אין מראין לו לאדם (בחלום) אלא מהרהורי לבו"^[4].

ומזה מובן גם בנוגע ללימוד התורה באופן ד"העוסק בתורה"...

"ובגמילות חסדים":

דיוק הלשון "ובגמילות חסדים", בוא"ו המוסיף, מורה ומדגיש שהעבודה דגמילות חסד צריכה לבוא לאחרי ובהמשך לענין ד"העוסק בתורה".

ושני פרטים בדבר: (א) העבודה דגמילות חסד צריכה להיות גם באופן של עסק - "העוסק בתורה ובגמילות חסדים". (ב) העסק בגמילות חסדים צריך להיות על פי תורה "העוסק בתורה ו(אחר כך) בגמילות חסדים", כדלקמן.

(א) העבודה דגמילות חסד באופן של "העוסק .. בגמילות חסד":

אין להמתין עד שהעני יבוא למצב של לית-ברירה, שמוכרח להסיר את מִסְנֵה הבושה מפניו ולבקש ממנו גמילות-חסדים כדי להחיות את נפשו ונפשות בני ביתו; "העוסק בגמילות חסדים" פירושו, שגמילות חסד נעשה העסק שלו, ומכיון שכן, אינו מוצא מנוחה לעצמו, שהרי יתכן שבסביבתו נמצא אדם שאין לו מה לאכול, או שאין לו מה ללבוש, או שאכילתו ולבושו אינם לפי כבודו, שכן, מי שהורגל ב"סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו", הרי זה נכלל ב"מחסורו אשר יחסר לו"^[5].

כלומר: העבודה דגמילות חסד צריכה להיות באופן שמצבו של הזולת נוגע לו כמו המצב שלו, ובלשון המגילה^[6]: "אשר קָרְהוּ", כידוע פירוש כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר^[7] - שאין זה מקרה שאירע לזולת כי אם "אשר קָרְהוּ", מקרה שאירע לו!

(ב) העבודה דגמילות חסד על פי תורה:

כאשר העסק בגמילות חסד אינו על פי התורה - אי־אפשר לדעת מה יהיו התוצאות כו', כפי שראו אלו שהיו בגרמניה - גם אנכי, כאשר נזדמן לי לשהות שם תקופה מסויימת - שהיו כמה וכמה אגודות של "צער בעלי חיים"... אשר לא יכלו לסבול שמצערים "חתול" או "כלב" על ידי זה שלא נותנים להם את מזונם בעתו ובזמנו ועשו את כל התלוי בהם להעמיד לדין את אלו שאינם נוהגים כראוי עם החתול או הכלב, לקחת מהם את הבעלי חיים שברשותם ולדאוג להם מכספי הממשלה, וביחד עם זה, באותה שעה התנהגו עם בני־אדם באופן הפכי לגמרי להמיתם במיתות משונות, רחמנא ליצלן!

ולא עוד, אלא שעשו זאת באופן של "עסק" - לא רק בהיותם במשרד, במשטרה וכיוצא בזה, אלא במשך כל היום כולו לא הפסיקו לחשוב כיצד לעשות צרות למי שאינו משתייך למפלגה שלהם. ועל אחת כמה וכמה - אם הוא יהודי... בזה היה כל מעיינם במשך כל היום כולו.

ומזה מובן עד כמה נוגע שענין הגמילות חסד לא יהיה בנוי ומיוסד על שכל אנושי (שאז אי־אפשר לדעת מה יהיו התוצאות כו', עד להנהגה באופן האמור, רחמנא ליצלן). כי אם על פי התורה, "העוסק בתורה ובגמילות חסדים". שאז בטוחים שגם העסק בגמילות חסד יהיה באופן המתאים, גמילות־חסדים לאמיתתה.

...ולכן, כדי להיות בטוח שזוהי גמילות חסד אמיתית - דרושה ההקדמה ד"העוסק בתורה".

"ומתפלל עם הציבור":

תפלה - כוללת את כל צרכי האדם, ובלשון הרמב"ם^[8]: "מצות עשה להתפלל.. שואל צרכיו שהוא צריך להם".

ועל זה באה ההוראה שצריך להיות "מתפלל עם הציבור" - "אל תפרוש מן הציבור"^[9], שהרי "אין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים"^[10], וכמו שנאמר^[11] "הן איל כביר ולא ימאס", ואז בטוח הוא שהקב"ה ימלא את בקשתו.

קטע משיחת י"ט כסלו, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ה ח"ב ע' 858.

- [1] ברכות ח, רע"א.
[2] סה"מ קונטרסים ח"א רנה, א ואילך. תרפ"ח ע' קיב. שם ע' קכד, וראה לקו"ש ח"ד ע' 1230 ואילך.
[3] ל' הכ' - מ"א ה, ה. מיכה ד. ד.
[4] ברכות נה. סע"ב.
[5] דברים טו, ח ובפרש"י. כתובות סז, ב. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ז ה"ג.
[6] אסתר ד, ז.
[7] סה"ש תשי"ג ע' 44 תשי"ה ע' 73.
[8] ריש הל' תפלה.
[9] אבות פ"ב מ"ד.
[10] רמב"ם שם רפ"ח.
[11] איוב לו, ה. וראה ברכות ח, רע"א. שו"ע אדה"ז או"ח סק"א ס"ה.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעי"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה